

2. Kierunki i zadania zagospodarowania przestrzennego gminy **- realizacja celów rozwoju przestrzennego gminy.**

2.1. Kierunki i zadania w zakresie ochrony i zagospodarowania **środowiska przyrodniczego.**

Zakłada się zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego gminy – ochronę i wzbogacenie walorów ekologicznych i wartości użytkowych oraz ich racjonalne wykorzystanie w rozwoju gminy przy zapewnieniu sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego w powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym.

2.1.1. Sieć dolin rzecznych.

a) Sieć dolin rzecznych tworzą:

- dolina rzeki Narewki – element wieloprzestrzenny systemu przyrodniczego, stanowiący ciąg powiązań przyrodniczych o znaczeniu regionalnym i funkcjach: ekologicznej, bioklimatycznej, krajobrazowej i gospodarczej,

- doliny rzek Orłówki, Hwoźnej, Łutowni, Lesnej Prawej, Przewłoki i innych mniejszych cieków wodnych oraz obniżień terenowych - elementy drobnoprzestrzenne systemu przyrodniczego, stanowiące ciągi przyrodnicze o znaczeniu lokalnym i funkcjach: ekologicznych, krajobrazowych i gospodarczych.
- b) Podstawowe kierunki zagospodarowania tych obszarów to:
 - zachowanie funkcji i walorów środowiska ekologicznego,
 - ochrona przed nadmiernym zainwestowaniem i degradacją sanitarną,
- c) W celu realizacji w/w kierunków ustala się poniższe zasady zagospodarowania:
 - utrzymuje się dotychczasowy sposób użytkowania jako ciągi naturalnej zieleni łąkowo – pastwiskowej z lokalnymi skupiskami wysokiej zieleni łąkowej, wraz z możliwością realizacji w ich obrębie zbiorników małej retencji, a także uznawania wybranych fragmentów najbardziej aktywnych biologicznie za użytki ekologiczne,
 - dopuszcza się realizację zbiornika małej retencji wodnej w dolinie rz. Narewki powyżej ul. Parkowej z możliwością przystosowania do potrzeb rekreacyjnych mieszkańców Białowieży i turystów,
 - obowiązują zakazy:
 - odprowadzania ścieków sanitarnych (nieoczyszczonych i oczyszczonych) w ilości, która nie pozwala na utrzymanie odpowiedniej (planowanej) klasy czystości wód poszczególnych odbiorników,
 - realizacji obiektów kubaturowych oraz zbiorników i rurociągów do magazynowania i transportu olejów i smarów,
 - zakładania i budowy stacji paliw,
 - lokalizacji wysypisk odpadów stałych i płynnych,
 - lokalizacji i realizacji wszelkiej zabudowy w granicach zasięgu fali powodziowej rzeki Narewki, za wyjątkiem obiektów hydrotechnicznych,

2.1.2. Lasy.

- a) Lasy – element podstawowy w systemie ekologiczno – przyrodniczym gminy. Zwarty kompleks leśny Puszczy Białowieskiej jest elementem systemu przyrodniczego o znaczeniu ponadregionalnym i funkcjach: ekologicznej (wiodącej), gospodarczej, bioklimatycznej, krajobrazowej, naukowo – dydaktycznej i rekreacyjnej.
- b) Podstawowe kierunki zagospodarowania obszarów leśnych to:
 - zachowanie naturalności, wysokiej bioróżnorodności oraz ochrona walorów przyrodniczych i użytkowych,
 - utrzymanie, trwałości i ciągłości przestrzennej funkcjonowania w ramach systemu ekologicznego gminy, województwa i kraju oraz

racjonalne wykorzystanie dla potrzeb naukowo – badawczych, edukacyjnych, gospodarczych i turystyczno – rekreacyjnych.

c) W celu realizacji w/w kierunków przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z ustaleniami planu urządzenia lasu i obowiązującymi zasadami dla Leśnego Kompleksu Promocyjnego Puszczy Białowieskiej,
- udostępnianie i częściowe przystosowanie lasów (głównie w rejonie drogi Hajnówka – Białowieża, wsi Grudki oraz wsi Teremiski, Pogorzelce, Budy), dla potrzeb rekreacyjno – wypoczynkowych,
- zakłada się wydzielenie w ramach planu urządzenia lasu części lasów Puszczy Białowieskiej w rejonie Grudek dla potrzeb komunalnego ich zagospodarowania,
- wykonywanie sukcesywnej rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych o kierunku leśnym, rolnym lub wodnym,
- powiększanie powierzchni i zasobów leśnych poprzez zalesianie gruntów marginalnych zgodnie z opracowanymi granicami polno – leśnymi,
- wprowadza się zakazy i ograniczenia dotyczące głównie:
 - zmniejszania powierzchni leśnej na cele nieleśne, z wyjątkiem sytuacji ekonomicznie i prawnie uzasadnionych,
 - zabudowy z wyjątkiem urządzeń integralnie związanych z ich funkcją,
 - realizacji przebiegu urządzeń liniowych (linie elektroenergetycznych, gazociągów, rorociągów, kolektorów sanitarnych, linii telekomunikacyjnych, dróg itp.) wymagających znacznej przecinki drzew,
 - wykonywania melioracji trwale naruszających układ stosunków wodnych w dolinach rzecznych na obszarach leśnych i prac ziemnych naruszających w istotny sposób rzeźbę terenu,
 - lokalizację składowisk odpadów przemysłowych i komunalnych,
 - innych działań osłabiających biologiczną odporność drzewostanów,

2.1.3. Zieleń urządzona.

- a) Parki, skwery, zieleń uliczna (drogowa) ogrodów przydomowych, przykościelna, cmentarna itp. – elementy uzupełniające system przyrodniczy gminy o znaczeniu lokalnym funkcjonujące we wsi Białowieża i innych jednostek osadniczych gminy.
- b) Podstawowy kierunek zagospodarowania zieleni urządzonej to ochrona jej powierzchni i form zagospodarowania przed likwidacją z wyjątkiem szczególnych przypadków wynikających z ochrony dóbr kultury oraz

realizacji bardzo ważnych elementów komunikacyjnych lub infrastrukturalnych.

- c) W celu realizacji ochrony zieleni urządzonej ustala się w szczególności :
- zakaz przeznaczania tych terenów na inne cele w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów,
 - obowiązek doboru odpowiednich do warunków siedliskowych i układów przestrzennych gatunków zieleni,
 - zachowanie funkcji zieleni cmentarnej, obowiązek przestrzegania wymogów konserwatorskich w użytkowaniu i zagospodarowaniu obiektów stanowiących przedmiot ochrony konserwatorskiej.

2.1.4. Obiekty i obszary prawnie chronione – szczególne formy ochrony przyrody.

- a) Na terenie gminy Białowieża obszarami i obiektami prawnie chronionymi są:

- Białowiecki Park Narodowy,
- rezerwat przyrody: „Rezerwat Krajobrazowy im. Prof. Władysława Szafera”, „Pogorzelce”, Wysokie Bagno”, „Podolany”, „Podcerkwa”, „Kozłowe Borki”,
- obszar chronionego krajobrazu „Puszcza Białowiecka”
- 369 pomników przyrody,
- 21 ekosystemów bagiennych – uznanych za użytki ekologiczne.

W/w obszary i obiekty oprócz pomników przyrody, które zostały zestawione w zał. Nr 1. określone zostały w punkcie 1.8. tekstu „uwarunkowań oraz pokazane graficznie na mapie uwarunkowań i kierunków zagospodarowania w skali 1 : 25 000 niniejszego „studium”.

- b) Podstawowy kierunek zagospodarowania w/w obiektów to :

- zachowanie przed likwidacją i degradacją z jednoczesnym dopuszczeniem możliwości kształtowania zarówno pod względem jakościowym jak i przestrzennym oraz możliwości tworzenia nowych form ochrony,
- zapewnienie właściwego funkcjonowania i ciągłości układów ekologicznych,

- c) Realizacja w/w kierunków zagospodarowania wymagać będzie :

- opracowania planu ochrony Białowieckiego Parku Narodowego a następnie uwzględnianie jego ustaleń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach administracyjnych o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- podniesienia rangi ochronności obszaru chronionego krajobrazu „Puszcza Białowiecka”. Z chwilą objęcia obszaru chronionego krajobrazu wyższą rangą ochronności obowiązywać będą zasady

zagospodarowania ustalone dla przyjętej formy ochrony. Do chwili objęcia wyższą formą ochrony całego kompleksu Puszczy Białowieskiej obowiązywać będą zasady zagospodarowania dla Obszaru Chronionego Krajobrazu określone w rozporządzeniu nr 4/98 Wojewody Białostockiego z dnia 20 maja 1998 r.

- utrzymania w dotychczasowym stanie istniejących użytków ekologicznych oraz uznania za użytki ekologiczne innych terenów a w szczególności górnej części doliny rzeki Narewki,
- zakazu likwidacji pomników przyrody stanowiących elementy ochrony indywidualnej w systemie przyrodniczym gminy. Wykaz pomników przedstawiono w formie załącznika,
- tworzenia rezerwatów przyrody, pomników przyrody oraz innych form ochrony przewidzianych ustawą o ochronie przyrody z obowiązkiem wprowadzania ich do planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego.

2.1.5. Kierunki i zadania w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych.

a) Kierunki ochrony wód powierzchniowych i podziemnych to:

- uzupełnienie i utrzymanie odpowiednich klas czystości wód powierzchniowych:
 - rzeki Narewki – II klasa czystości
 - rzeki Leśnej Prawej – III klasa czystości
 - pozostałych rzek wymienionych w punkcie 2.1.1.a (sieć dolin rzecznych) – II klasa czystości,
- ochrona wód gruntowych przed zanieczyszczeniami sanitarnymi i przemysłowymi,
- utrzymanie nienaruszalnego przepływu biologicznego w podstawowych przekrojach rzek gminy Białowieża,

b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:

- zakazu odprowadzania do wód powierzchniowych (rzek) i gruntów, ścieków sanitarnych i przemysłowych w wielkościach, które nie zapewniają utrzymania obowiązującej klasy czystości tych wód,
- dokończenia budowy scentralizowanego systemu kanalizacyjnego w Białowieży (realizacja II – go bloku oczyszczalni i dokończenie realizacji sieci kanalizacyjnej z jednoczesnym objęciem tym systemem wsi Grudki, Pogorzelce, Teremiski i Budy),
- zasady odprowadzania i oczyszczanie ścieków sanitarnych szczegółowo zostały określone w punkcie 2.6.2. przedmiotowego tekstu,
- wykorzystania dla celów gospodarczych wód stanowiących wyłącznie nadwyżki ponad przepływ biologiczny rz. Narewki.

Na rzece Narewka zgodnie z „Programem małej retencji” przewiduje się realizację następujących zbiorników wodnych:

- Białowieża – pow. zbiornika 45,0 ha, pojemność – 315,0 tys. m³,
- Białowieża – pow. zbiornika 1,2 ha, pojemność – 29,0 tys. m³

Funkcje projektowanych zbiorników to funkcja rekreacyjna, gospodarcza, turystyczna, ekologiczna i energetyczna.

2.1.6. Kierunki ochrony sanitarnej powietrza atmosferycznego

a) Kierunki ochrony powietrza atmosferycznego to:

- przeciwdziałanie wzrostowi zanieczyszczeń powietrza głównie produktami pochodzącymi z procesów energetycznych, przemysłowych oraz komunikacji (zwłaszcza pyłów zawieszonych, dwutlenku siarki oraz azotu i ołowiu),
- poprawa warunków życia ludzi zamieszkałych na terenach w zasięgu oddziaływania zanieczyszczeń, a w szczególności na terenie jednostki osadniczej Białowieża charakteryzującej się znaczną koncentracją lokalnych źródeł ciepła.

b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:

- obowiązku stałego monitoringu atmosfery jako podstawy ustalania lokalnych, jednostkowych norm emisji zanieczyszczeń lub ich likwidacji w formie wydawanych decyzji przez uprawnione jednostki państwowe i samorządowe,
- wydawania nakazów instalowania urządzeń do redukcji zanieczyszczeń oraz zmian profilu i technologii produkcji w obiektach stanowiących główne źródło zanieczyszczeń a nie rokujących zmniejszenia emisji pyłów i gazów,
- stosowania nowych nośników energetycznych (gazu płynnego, oleju opałowego, energii elektrycznej) o mniejszej uciążliwości dla środowiska,
- utrzymanie zasady, że ponadnormatywna uciążliwość sanitarna zakładów powinna mieścić się w granicach własnych działek,
- utrzymania dobrego stanu dróg kołowych a zwłaszcza drogi wojewódzkiej Hajnówka – Białowieża, łącznie z zachowaniem płynności ruchu na tych drogach,
- przestrzegania dopuszczalnych wartości stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu określonych dla obszarów podlegających szczególnej (rozporządzenie Ministra O.Ś.Z.N. i L. z dnia 28 kwietnia 1998 r.)

BIAŁOWIESKI PARK NARODOWY

Tabela nr 59

Lp	Nazwa substancji	Dopuszczalne wartości stężeń w mikrogramach na metr sześcienny (mg / m ³) w odniesieniu do okresu		
		30 min	24 godz.	roku
1.	Dwutlenek azotu	90	50	20
2.	Dwutlenek siarki	150	75	15
3.	Fluorowodór	3	0,4	0,02
4.	Ozon	150	65	-

LEŚNY KOMPLEKS PROMOCYJNY

Tabela nr 60

Lp	Nazwa substancji	Dopuszczalne wartości stężeń w mikrogramach na metr sześcienny (mg / m ³) w odniesieniu do okresu		
		30 min	24 godz.	roku
1.	Dwutlenek azotu	150	60	30
2.	Dwutlenek siarki	200	100	20
3.	Fluorowodór	6	0,8	0,05
4.	Ozon	150	65	-

- na pozostałych obszarach (tereny osadnicze) – przestrzegania dopuszczalnych wartości stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu określonych w zał. Nr 1 do w/c rozporządzenia stanowiącego „listę substancji zanieczyszczających, dopuszczalne wartości tych substancji w powietrzu oraz czas ich obowiązywania” wymienionych w l. p. 1 – 25 + ozon.

2.1.7. Kierunki ochrony ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami oraz przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym.

- a) Kierunek ochrony w/w zakresie dotyczy minimalizacji poziomu hałasu i wibracji głównie w obszarach stałego pobytu ludzi i rekreacji,
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
 - eliminacji z obszarów zamieszkałych źródeł hałasu o ponadnormatywnym natężeniu poprzez zabezpieczenia techniczne lub zmianę technologii i urządzeń,
 - przestrzeganie zasady, iż hałas i wibracje przekraczające dopuszczalne poziomy nie mogą wychodzić poza obręb działki, na której są usytuowane,
 - określenia zasad i warunków sytuowania nowej zabudowy w stosunku do dróg o znacznej uciążliwości akustycznej,

- wykonywania prognoz oddziaływania projektowanej zabudowy i zagospodarowania terenów na etapie sporządzania miejscowych planów i na tej podstawie eliminowania zamierzeń planistycznych zagrażających środowisku,
- uwzględniania w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu norm dopuszczalnych poziomu hałasu w środowisku określonych w Tabeli 1 i 2 stanowiących załącznik do rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1998 r. (Dz. U. Nr 66, poz. 436).

Zgodnie z powyższym rozporządzeniem w odniesieniu do następującego rodzaju zainwestowania (przeznaczenia terenu) w gminie Białowieża powinny obowiązywać następujące dopuszczalne poziomy hałasu:

Tabela nr 61

Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu mierzony równomiernym poziomem dźwięku A w dB					
	Drogi		Pozostałe obiekty i grupy źródeł hałasu		Linie elektroenergetyczne	
	Pora dnia przedział czasu odn. równy 16 godz.	Pora nocy przedział czasu odn. równy 8 godz.	Pora dnia przedział czasu odn. równy 8 najmniej korz. godz. dnia	Pora nocy przedział czasu odn. równy 1 najmniej korz. godz. nocy	Pora dnia przedział czasu odn. równy 16 godz.	Pora nocy przedział czasu odn. równy 8 godz.
2	3	4	5	6	7	8
- tereny wypocz. rekreacyjne	55	45	45	40	50	45
- tereny zab. mieszkaniowej		45				
- tereny zab. związane ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży,					45	40
- tereny domów opieki						
- tereny zabudowy mieszkaniowej	60	50	50	40	50	45
▪ wielorodzinnej						
▪ jednorodzinnej z usługami						
▪ rzemieślniczymi						
▪ zagrodowej						

- na terenie gminy Białowieża nie występuje szkodliwe elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące – brak linii elektroenergetycznych WN,
- nadmienia się, iż zagrożenia o niewiadomym stopniu działania wiążą się z przelotem nad BPN samolotów pasażerskich – korytarz powietrzny Warszawa – Mińsk – Moskwa,

2.1.8. Kierunki i zadania w zakresie ochrony powierzchni ziemi

- a) Kierunki ochrony powierzchni ziemi i racjonalnego wykorzystania jej walorów użytkowych w rozwoju gminy to:
- ochrona powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi,
 - racjonalne przeznaczanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej na cele inne niż rolnicze,
 - ochrona powierzchni ziemi przed negatywnymi skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych,
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
- eksploatacji wysypiska komunalnego odpadów stałych położonych na gruntach osady Białowieża – Stoczek, do czasu jego wypełnienia i rekultywacji. Dalsza utylizacja odpadów stałych na bazie wybudowania wspólnej spalarni dla zespołu gmin „puszczańskich”,
 - sukcesywnej likwidacji istniejących „dzikich nieurządzonych” wysypisk przy jednoczesnym tworzeniu nowego systemu organizacyjnego odbioru, transportu i utylizacji odpadów (składowiska przejściowe typu kontenerowego) wg zasad określonych w punkcie 2.6.3. niniejszych kierunków,
 - unieszkodliwiania nieczystości płynnych (ścieków) z obszarów nie posiadających, i nie przewidzianych do objęcia scentralizowanym systemem kanalizacji poprzez ich gromadzenie w lokalnych szczelnych zbiornikach a następnie wywożenie do punktu zlewnego oczyszczalni w Białowieży,
 - zachowania dotychczasowej struktury przestrzennej gruntów rolnych i leśnych z dopuszczeniem możliwości korygowania granicy polno – leśnej,
 - utrzymania wartościowych i intensywnie użytkowanych gruntów rolnych jako rolniczej przestrzeni produkcyjnej z ew. zachowaniem dotychczasowych form użytkowania i kierunków produkcji przy jednoczesnym prowadzeniu działań inspirujących na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego,
 - na etapie sporządzania planów miejscowych przyjmowania zwartych kompleksów gleb chronionych (od III b do IVb) za ogranicznik rozwoju budownictwa pozarolniczego z zastosowaniem ustawowych przepisów,
 - ograniczenie eksploatacji surowców mineralnych stałych zlokalizowanych na terenach leśnych,
 - rekultywacja terenów powyrobiskowych,

2.2. Kierunki i zadania ochrony dóbr kultury.

Ochrona i utrzymanie w należyтым stanie technicznym obiektów zabytkowych i kulturowych, w miarę upływu lat będzie coraz trudniejsze i to gmina będzie musiała przejmować te obiekty oraz dbać o ich należyte utrzymanie.

Jednocześnie, istniejące na terenie gminy dobra kultury w postaci obiektów zabytkowych o wartościach kulturowych, obiektów archeologicznych będą nabierały z biegiem lat wartości historycznych (niektóre z nich będą wpisane do rejestru zabytków), ale także ulegały dalszej degradacji technicznej, jeżeli nie podejmie się odpowiednich działań w celu utrzymania ich należytego stanu lub rekonstrukcji niektórych z nich.

Rozwiązanie tego trudnego problemu będzie wymagało skoordynowania działań administracji rządowej i samorządowej.

W tym celu należy:

W przypadku obiektów zabytkowych lub o wartościach kulturowych:

- a) ściśle współpracować z Państwową Służbą Ochrony Zabytków,
- b) ustalać w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego odpowiednie zalecenia w celu ochrony zabytków i wartości kulturowych,
- c) kontrolować stan techniczny obiektów oraz udzielać pomocy (z udziałem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków) ich właścicielom w celu należytego utrzymania obiektów,
- d) dbać o właściwe wykorzystanie funkcji obiektów,
- e) dążyć w szczególnych przypadkach do wykupienia obiektów przez gminę,
- f) w przypadku konieczności rozbiórki lub przeniesienia obiektu, należy przed jego likwidacją lub przeniesieniem dokonać inwentaryzacji na zasadach określonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- g) wszelkie prace dotyczące obiektów zabytkowych i w ich bezpośrednim sąsiedztwie wymagają uzyskania zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- h) na terenach cmentarzy i parków należy przeprowadzać systematyczne prace porządkowe i pielęgnacyjne zieleni oraz prace remontowo – konserwatorskie dawnych nagrobków i krzyży – po uprzednim uzyskaniu pozytywnej opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W przypadku stanowisk archeologicznych:

- a) wprowadzać odpowiednie ustalenia w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego chroniące obiekty archeologiczne,
- b) w przypadku konieczności przeznaczenia terenów ze stanowiskami archeologicznymi na ważne cele publiczne należy w planie miejscowym

ustalić sposób postępowania uzgodniony z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Archeologicznych,

- c) należy zapisywać w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego konieczność zawiadamiania służbę archeologiczną w przypadku natrafienia na obiekty nieznanego pochodzenia podczas prowadzonych prac ziemnych,
- d) stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków nie powinny być rozkopywane, a na ich terenie nie należy lokalizować żadnych inwestycji,
- e) inwestycje planowane na obszarach stanowisk archeologicznych nie wpisane do rejestru zabytków lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, należy uzgadniać z Konserwatorem Zabytków Archeologicznych.

Tworzenie nowych wartości kulturowych:

- a) należy kultywować regionalne formy architektoniczne oraz tradycje materiałowe i konstrukcyjne,
- b) należy dążyć do indywidualizowania przestrzennych form zabudowy i zagospodarowania przestrzeni publicznych w dostosowaniu do otaczającej zabudowy i krajobrazu,
- c) wyżej wymienione działania należy wpisywać do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2.3. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury społecznej i obszarów dla tych potrzeb.

2.3.1. Tendencje demograficzne.

Zmiany w przyszłych trendach demograficznych będą głównie wynikiem migracji ludności. Rozmiary migracji będą zależeć od tego w jakim stopniu możliwości znalezienia zatrudnienia będą realizowane na terenie gminy.

Związek migracji z zatrudnieniem jest zależnością uniwersalną i nie ma wątpliwości, że będzie ona kształtowała rozmiary i kierunki migracji także w okresie perspektywicznym.

W zakresie reprodukcji biologicznej ludności przewiduje się:

- wzrost dzietności kobiet,
- stopniowy wzrost długości trwania życia.

W rezultacie – ujemne dotychczas saldo przyrostu naturalnego w gminie po roku 2000 będzie prawdopodobnie dodatnie, tzn. wielkość urodzeń nieznacznie przewyższy wielkość zgonów.

Uwzględniając możliwość docelowej migracji potencjalny wzrost gospodarczy i przyrost naturalny, przewiduje się następującą prognozę demograficzną ludności gminy do 2010 r.

1999 r. - 2919 osób,

2000 r. - 3000 osób,
 2005 r. - 3100 osób,
 2010 r. - 3100 osób,

Na wzrost ludności do ok. 2300 osób w 2010 r. może liczyć wieś Białowieża. W strukturze wiekowej ludności należy spodziewać się pewnego wzrostu udziału grupy mieszkańców w wieku produkcyjnym, znacznego zmniejszenia udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i wzrostu udziału ludności w wieku poprodukcyjnym.

Przedstawione tendencje demograficzne będą miały wpływ na zmiany w wielkościach zasobów pracy, struktury gospodarstw rolnych oraz sposób użytkowania urządzeń infrastruktury społecznej i konieczność realizacji elementów infrastruktury technicznej w sposób selektywny.

2.3.2. Mieszkalnictwo.

Z prognozy demograficznej oraz z założenia, że wskaźnik nasycenia w mieszkaniach wyniesie 400 mieszkań na 1000 mieszkańców gminy, w 2010 r. powinno być w gminie 1240 mieszkań.

W stanie istniejącym zasoby mieszkaniowe gminy wynoszą 1053 mieszkania. Uwzględniając konieczność likwidacji części mieszkań z uwagi ich stan techniczny, (np. aż 41,3 % mieszkań rolników pochodzi sprzed 1944r.) szacuje się, że do 2010 r. należy wybudować w gminie 300 mieszkań.

1) Głównymi kierunkami działań w zakresie mieszkalnictwa będą:

- a) modernizacja istniejącej zabudowy,
- b) wymiana budynków z złym stanem technicznym,
- c) wyposażenie mieszkań w urządzenia i instalacje techniczne.

2) Główne zadania w zakresie mieszkalnictwa to:

- a) realizacja zabudowy mieszkaniowej na terenach wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (w przypadku utraty mocy prawnej planów przyjmuje się zasadę utrzymania w studium terenów wyznaczonych w planach pod ten cel),
- b) utrzymanie, modernizacja, wymiana i uzupełnienie zabudowy mieszkaniowej w wolnych przestrzeniach między zabudową istniejącą (plomby),
- c) rozwój systemów infrastruktury technicznej podnoszącej standard mieszkań i warunków zamieszkiwania ludności.

2.3..3. Usługi.

2.3.3.1. Usługi ponadpodstawowe.

Usługi ponadpodstawowe na rzecz mieszkańców gminy Białowieża będą świadczyć, jak dotychczas urządzenia obsługi zlokalizowane w Hajnówce i Białymstoku. Są to usługi z zakresu administracji państwowej, administracji samorządowej szczebla powiatowego i wojewódzkiego, sądownictwa, lecznictwa specjalistycznego zamkniętego i specjalistycznego, szkolnictwa średniego i wyższego, kultury, sportu kwalifikowanego oraz specjalistycznego handlu i rzemiosła.

Na terenie Białowieży istnieje także szereg usług o charakterze ponadpodstawowym, z których korzystają w głównej mierze mieszkańcy innych gmin i regionów Polski. Urządzenia te omówiono w pkt. 3.2. I części studium.

Przeznaczone w studium tereny pod dalszy rozwój usług omówione w pkt. 2.3.3.2. mogą być wykorzystane także pod usługi o charakterze ponadlokalnym.

2.3.3.2. Usługi podstawowe

W zakresie usług podstawowych, istniejące na terenie gminy usługi mogą obsłużyć w perspektywie ludność gminy. Niezbędna będzie jednak modernizacja i uzupełnienie usług w związku ze wzrastającym popytem na usługi o wyższym standardzie.

Główne zadania w zakresie usług podstawowych to:

1) W zakresie komunalnych usług podstawowych:

Zapewnienie w budżetach gminy w poszczególnych latach odpowiednich środków finansowych na utrzymanie i modernizację (lub rozbudowę) urządzeń komunalnych, które będą obsługiwały miejscową ludność tj.

- Gimnazjum, szkołę podstawową i przedszkole w Białowieży,
- Białowieskiego Ośrodka Kultury w Białowieży,
- Gminnej Biblioteki Publicznej przy BOK w Białowieży,
- Kina w Białowieży,
- Gminnego Ośrodka Zdrowia w Białowieży,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białowieży,
- Urzędu Gminy w Białowieży,
- remizy strażackiej w Białowieży,
- basenów przeciwpożarowych we wsiach: Białowieża, Podolany, Zastawa, Pogorzelce, Teremiski,
- terenów sportowych: stadionu i innych urządzeń sportowych w Białowieży – łącznie z urządzeniami przy szkole podstawowej,

2) W zakresie pozostałych usług o charakterze podstawowym.

Tworzenie warunków do utrzymania i dalszego rozwoju istniejących na terenie gminy urządzeń usługowych, których właścicielem nie jest samorząd gminy tj.:

- sieci sklepów i innych urządzeń usługowych wymienionych w pkt. 3.4.4. i 4.2.1. I części studium,
- kościółów we wsi Białowieża (3),
- cmentarz w Białowieży,
- apteki w Białowieży,
- urzędu pocztowego w Białowieży,
- banku spółdzielczego w Białowieży
- komisariatu policji w Białowieży,

3) W zakresie dalszego rozwoju usług. nie tylko podstawowych

Tworzenie warunków do rozwoju urządzeń usługowych w zakresie handlu, rzemiosła, gastronomii, obsługi turystów na terenach przewidzianych w „studium” (także na terenach przewidzianych pod zabudowę mieszkaniową).

Przedmiotem dalszego – perspektywicznego wykorzystania pod usługi mogą być tereny już wykorzystywane na ten cel oraz tereny wyznaczone w planach zagospodarowania przestrzennego gminy i wsi Białowieża – dotychczas nie zainwestowane.

Dopuszcza się możliwość dokonywania różnego rodzaju przekształceń funkcji terenów (zmian usług), uzupełnienia, a także zmianę funkcji na funkcje mieszkaniowe lub produkcyjno – rzemieślnicze tam gdzie nie stwarza to uciążliwości dla otaczającej zabudowy mieszkaniowej i środowiska. Zamierzając dokonanie zmiany funkcji terenów usługowych na produkcyjne lub rzemieślnicze należy każdorazowo dokonać oceny uciążliwości projektowanej funkcji oraz opracować miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Następujące tereny objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego powinny być w perspektywie utrzymane jako usługowe z możliwością zmiany funkcji niektórych z nich:

1) we wsi Białowieża:

a) Podolany:

- teren 2.17 UH – handel (0,05 ha),
- teren 2.18 UK – klub wiejski (0,01 ha),
- teren 2.19 MNU – zabudowa mieszkaniowa i usługowa (0,55 ha),
- teren 2.23 UT – urządzenia obsługi turystyki i wypoczynku oraz inne usługi (1,7 ha),

b) Stoczek:

- teren 4.1 ZP – „Park Pałacowy” z towarzyszącymi usługami (44,7 ha),

- teren 4.2 UI – Straż Graniczna (1,4 ha),
- teren 4.5 UN – Stacja Geobotaniczna UW (1,5 ha),
- teren 4.6 MN – zabudowa mieszkaniowa z możliwością zabudowy usług (0,6 ha),
- teren 4.7. OS – cerkiew pw. św. Mikołaja (0,3 ha),
- teren 4.8. OK. – plebania (0,8 ha),
- teren 4.10 UK – kapliczka przydrożna (0,01 ha),
- teren 4.11 UH – handel (0,2 ha),
- teren 4.12 UK – kino „Żubr” (0,2 ha),
- teren 4.13 ZP – skwer (0,35 ha),
- teren 4.14 UI – obiekt policji (0,6 ha),
- teren 4.19 UO – przedszkole (0,2 ha),
- teren 4.21 US – boisko sportowe (1,6 ha),
- teren 4.22 KS – projektowany parking (1,2 ha),
- teren 4.25 U – projektowane usługi (0,1 ha),
- teren 4.26 U – projektowane usługi (0,1 ha),
- teren 4.27 A – usługi z zakresu administracji (0,05 ha),
- teren 4.28 MNU – zabudowa mieszkaniowa z usługami (4, 25 ha),
- teren 4.29 UI – bank (0,25 ha),
- teren 4.30 UO, MN – szkoła podstawowa i mieszkania (1,6 ha),
- teren 4.31 U – usługi (0,2 ha),
- teren 4.33 A, UH – administracja i handel (0,15 ha),
- teren 4.37 UH – Handel,
- teren 4.38 UZ – ośrodek zdrowia,
- teren 4.39 a MN – zabudowa mieszkaniowa z usługami,
- teren 4.40 a MN – zabudowa mieszkaniowa z usługami,
- teren 4.43 MN – zabudowa mieszkaniowa z usługami (1,6 ha),
- teren 4.44 MN – zabudowa mieszkaniowa z usługami (9,1 ha),
- teren 4.45 MN – zabudowa mieszkaniowa z usługami,
- teren 4.46 UH – handel (0,02 ha),
- teren 4.47 A – administracja (0,04 ha),
- teren 4.51 OS – Dom Modlitwy (0,25 ha),
- teren 4.54 ZP – Park Dyrekcyjny (7,4 ha),
- teren 4.56 MN – zabudowa mieszkaniowa z usługami (1,2 ha),
- teren 4.58 UH – handel (0,15 ha),
- teren 4.59 OK. – Kościół Katolicki (0,5 ha),
- teren 4.60 OS – plebania (0,4 ha),
- teren 4.61 UO Internat (3,2 ha),
- teren 4.62 UO Zespół Szkół Leśnych (1,6 ha),
- teren 4.65 MSj – zabudowa mieszkaniowo – pensjonatowa,
- teren 4.67 MSj – zabudowa mieszkaniowo – pensjonatowa (3,2 ha),
- teren 4.70 MSj – zabudowa mieszkaniowo – pensjonatowa (4,4 ha),
- teren 4.71 UZ – Dom Opieki Społecznej (0,25 ha),

- teren 4.79 RUL – Nadleśnictwo Białowieża (5,0 ha),
- teren 4.82 UZ – zaplecze rekreacyjno – gospodarcze Domu Pomocy Społecznej (0,35 ha),
- teren 4.94 UI – obiekty użyteczności publicznej w tym remiza OSP (0,4144 ha),
- teren 4.93 UN – rozbudowa obiektów Zakładu Badania Ssaków PAN (1,2138 ha),
- teren 4.95 UT – urządzenia obsługi turystyki i wypoczynku oraz inne usługi,

c) Zastawa:

- teren 6.2 UK – skansen (4,2 ha),
- teren 6.3 KX – ciąg pieszy wzdłuż rzeki Narewka,
- teren 6.6. MRj – zabudowa zagrodowa z usługami (4,0 ha),
- teren 6.7 MRj – zabudowa zagrodowa z usługami (0,9 ha),
- teren 6.8 MN – zabudowa mieszkaniowa z usługami (0,7 ha),
- teren 6.9 KP – parking (1,4 ha),
- teren 6.10 UT – obsługa turystów (0,1 ha),
- teren 6.12 UI – usługi (1,0 ha),
- teren 6.13 MRj – zabudowa zagrodowa z usługami (5,5 ha),
- teren 6.15 MRj – zabudowa zagrodowa z usługami (6,7 ha),
- teren 6.16 MRj – zabudowa zagrodowa z usługami (2,4 ha),
- teren 6.18 ZP – skwer (0,08 ha),
- teren 6.19 MRj – zabudowa zagrodowa z usługami,
- teren 6.20 MRj – zabudowa zagrodowa z usługami (2,6 ha),
- teren 6.21 A,UK – administracja, kultura (0,4 ha),
- teren 6.24 MRj – zabudowa zagrodowa z usługami (4 ha),
- teren 6.25 MNp – zabudowa mieszkaniowa z rzemiosłem i przemysłem nieuciążliwym (1,6 ha),
- teren 6.26 MRj, p. – zabudowa zagrodowa z rzemiosłem i przemysłem nieuciążliwym (1,6 ha),
- teren 6.29 MN, UH, UI – zabudowa mieszkaniowa i usługi (1,47 ha),
- teren 6.31 MR, UT – zabudowa zagrodowa oraz obiekt turystyczny (0,6 ha),
- teren 6.32 UT – funkcja rekreacyjna (0,6 ha),
- teren 6.34 MSj – zabudowa mieszkaniowo – pensjonatowa (0,9 ha),
- teren 6.34 a KSn – stacja paliw,
- teren 6.35 KKs – przystanek kolejowy,
- teren 6.37 UI – pole biwakowe (0,65 ha),
- teren 6.38 UT – usługi turystyczne (0,4 ha),
- teren 6.44 RP, RZ – rezerwa terenu pod usługi turystyczne (4,2 ha),
- teren 6.53 UT – urządzenia obsługi turystyki i wypoczynku z dopuszczeniem innych usług towarzyszących (1,7 ha),

- teren 6.54 UT – urządzenia obsługi turystyki i wypoczynku z dopuszczeniem innych usług towarzyszących (0,9 ha),
- teren 6.55 UT, MP – urządzenia obsługi turystyki i wypoczynku w tym do 8 działek z zabudową mieszkaniowo – pensjonatową.

2) we wsi Budy:

- teren 1.2 UK – świetlica,
- teren 1.3 UH – handel,
- teren 1.4 RLU – hotel robotniczy,
- teren 1.5 UT – pole biwakowe,
- teren 1.7 UH – handel,
- teren 1.9 KK – stacja PKP,
- teren 1.12 RLU – Nadleśnictwo „Zwierzyniec”,
- teren 1.13 UT – urządzenia turystyki i wypoczynku, w tym budownictwo mieszkaniowo – pensjonatowe,
- teren 1.14 UT – urządzenia turystyki i wypoczynku, w tym budownictwo mieszkaniowo – pensjonatowe,

3) wieś Pogorzelce:

- teren 3.3. UT – pole biwakowe,
- teren 3.4 UK – świetlica wiejska,
- teren 3.5 UT – pole biwakowe,

4) wieś Teremiski:

- teren 5.3 UI – remiza OSP,
- teren 5.4 RPH – skup runa leśnego,
- teren 5.5 UT – schronisko szkolne,
- teren 5.6 UH – handel,

2.4. Kierunki i zadania rozwoju gospodarczego i terenów dla tych potrzeb.

2.4.1. Kierunki rozwoju przemysłu i rzemiosła oraz tereny pod zabudowę przemysłowo – rzemieślniczą.

Na terenie gminy może się rozwijać przemysł drobny i rzemiosło produkcyjne w oparciu o następujące przesłanki:

- istniejące na terenie gminy zakłady przemysłowe i rzemieślnicze wyszczególnione w pkt. 4.2.1. I części „studium”,
- aktywność gospodarczą mieszkańców gminy,
- położenie gminy w obszarze unikatowego środowiska przyrodniczego,
- istniejące niewykorzystane tereny przemysłowo – składowe,

- istniejący niewykorzystany w pełni majątek produkcyjny,
- istniejące na terenie gminy surowce leśne.

W polityce przemysłowej gminy należy sprzyjać dalszemu rozwojowi działalności gospodarczej o charakterze nieuciążliwym dla środowiska przyrodniczego. Działające dziś podmioty powinny być sprawnie obsługiwane, by ze strony samorządu miały sprzyjający klimat do rozwoju swoich przedsiębiorstw.

Należy dążyć do rozwoju przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym. Przedmiotem szczególnego zainteresowania rozwojem funkcji produkcyjnych, usługowych i rzemieślniczych powinny być tereny przeznaczone już w planie zagospodarowania przestrzennego na te cele. Są to następujące tereny:

1) we wsi Białowieża:

a) Stoczek

- teren 4.70 a EE (2,8 ha) - udokumentowane złoża surowców mineralnych,
- teren 4.78 PE (1,5 ha) – istniejąca piaskownia,
- teren 4.81 RPL (2,0 ha) – zakład produkcyjny,
- teren 4.85 RUP (2,8 ha) baza GS (w likwidacji niezbędna zmiana funkcji),
- teren 4.86 MT – proj. baza przedsiębiorstwa gospodarki komunalnej,
- teren 4.90 RPZ (0,6 ha) – rzeźnia i masarnia GS,
- teren 4.91 EG ó rozprężalnia gazu – projektowana,

b) wieś Zastawa

- teren 6.42 RUL – (1,8 ha) – baza remontowo – budowlana ALP,
- teren 6.43 S – skład drewna,

2) we wsi Pogorzelce

- teren 3.2 RPH – istniejąca zlewnia mleka,

3) we wsi Teremiski:

- teren 5.2 RPH – istniejąca zlewnia mleka,
- teren 5.4 RPH – istniejący skup runa leśnego,

Ponadto w „studium” dopuszcza się rozwój nieuciążliwego rzemiosła na terenach mieszkaniowych i usługowych wymienionych w pkt. 2.3.3.2.

2.4.2. Kierunki rozwoju rolnictwa i leśnictwa – obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej – tereny leśne.

2.4.2.1. Rolnictwo

Istniejące obecnie uwarunkowania glebowo – rolnicze stanowić będą w dalszym ciągu podstawę gospodarki rolnej w gminie.

Stopniowo zmniejszać się będzie ilość gospodarstw rolnych przy zwiększaniu ich średniej powierzchni. Tempo tych zmian zależeć będzie od polityki rolnej prowadzonej przez Państwo (ceny produktów rolnych, ceny środków produkcji, możliwości zbytu, kredytowanie rolnictwa) oraz możliwości tworzenia nowych miejsc pracy na wsi poza rolnictwem i w miastach dla ludności odchodzącej z rolnictwa.

Należy oczekiwać wzrostu poziomu technologii rolniczej i warunków cywilizacyjnych życia mieszkańców wsi w wyniku rozwoju systemów infrastruktury technicznej.

Powinna wzrosnąć powierzchnia upraw przemysłowych, owoców i warzyw. Należy rozwijać także dotychczasowe kierunki produkcji rolnej: produkcja zbóż i hodowla bydła.

1) Tworzenie warunków do wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

I majątku produkcyjnego rolnictwa powinno polegać na:

a) wspieraniu procesu zwiększania powierzchni gospodarstw rolnych poprzez:

- zbywanie gruntów rolnych Skarbu Państwa i komunalnych,
- prowadzenie scaleń i wymianę gruntów,
- popieranie rozwoju urządzeń obsługi rolnictwa i sfery pozarolniczej w celu umożliwienia zwiększenia miejsc pracy na wsi dla ludności, która będzie rezygnowała z pracy w rolnictwie,
- popieranie rozwoju dużych gospodarstw rolnych,

b) poprawie jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez:

- regulacje stosunków wodnych,
- zwiększenie udziału nawożenia naturalnego,
- przeznaczenie pod zalesienie gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa,

c) wspieraniu rozwoju otoczenia rolnictwa w zakresie mechanizacji prac rolniczych, zaopatrzenia w środki produkcji, zbytu produkcji rolnej, przetwórstwa rolniczego i obsługi weterynaryjnej poprzez:

- promocję terenów przeznaczonych na działalność gospodarczą,
- stosowanie priorytetów i ulg podatkowych na rzecz rolnictwa,

Terenami rozwoju otoczenia rolnictwa mogą być istniejące tereny przeznaczone na ten cel, a także tereny przewidziane w studium pod rozwój przemysłu i rzemiosła.

d) podnoszeniu poziomu technologii produkcji rolniczej i warunków zamieszkiwania ludności rolniczej poprzez:

- rozwój we wsiach wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej: wodociągów, kanalizacji, elektroenergetyki, gazownictwa, telekomunikacji, usuwania i utylizacji odpadów,
- utrzymanie istniejących urządzeń obsługi rolnictwa i podnoszenie ich standardu,
- tworzenie warunków do powstawania nowych urządzeń usługowych,
- poprawa stanu dróg na terenie gminy, zarówno o znaczeniu ponadgminnym, jak też dróg gminnych i polnych.
- ograniczanie możliwości realizacji zabudowy rozproszonej (z dala od istniejącej zabudowy),

2) Należy rozwijać ekologizację terenów rolniczych poprzez:

- preferowanie rolnictwa ekologicznego na terenach posiadających najkorzystniejsze warunki do produkcji zdrowej żywności,
- zmianę sposobu użytkowania terenów przeznaczonych na inne cele niż rolnicze, ze względu na ich złą jakość gleb oraz niekorzystne walory siedliskowe dla rolnictwa,
- systematyczne eliminowanie chemicznych środków ochrony upraw, zwłaszcza na terenach narażonych na skażenie wód,
- stopniowe ograniczenie stosowania nawozów mineralnych na rzecz nawożenia organicznego,
- unikanie koncentracji nadmiernej hodowli oraz upowszechnianie jej w wielofunkcyjnych gospodarstwach rolnych,
- upowszechnianie samowystarczalności paszowej gospodarstw rolnych,
- upowszechnianie stosowania przyjaznych środowisku nośników energii, wody, wiatru, substancji organicznych (oleje, alkohol),
- wspieranie rozwoju pszczelarstwa.

Zasady ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej zawiera punkt 2.1.8. niniejszego „studium”.

2.4.2.2. Leśnictwo

Z uwagi na przewidywane podniesienie rangi ochronności całego obszaru Puszczy Białowieskiej wykorzystanie lasów na terenie gminy może ulec w przyszłości zasadniczej zmianie. Ochrona i hodowla lasów odbywa się zgodnie z zasadami ustalonymi dla L.K.P. PB. i ustaleniami planów urządzenia lasu.

Powinien też nastąpić niewielki wzrost powierzchni lasów na skutek zalesień gruntów marginalnych.

Zasady gospodarowania lasami zawiera punkt 2.1.2. niniejszego „studium”.

2.4.3. Kierunki rozwoju obszarów turystyczno – wypoczynkowych.

Obszary i urządzenia wypoczynkowe powinny być w gminie podstawą bytu mieszkańców gminy gdyż są tu do tego predyspozycje w postaci wybitnych obszarów przyrodniczych i historyczno – kulturowych. Dominującym kierunkiem rozwoju turystyki jest jej funkcja poznawcza i naukowo – dydaktyczna.

W rozwoju obszarów , urządzeń wypoczynkowych i turystycznych należy brać pod uwagę istniejące już w Białowieży i na terenie gminy obszary i urządzenia omówione w pkt. 3.3. uwarunkowań niniejszego „studium”.

Zakłada się ponadto powiększenie istniejących możliwości poprzez określenie w „studium” nowych terów przydatnych do rozwoju urządzeń obsługi turystów tj.:

- zbiornika wodnego na rzece Narewce na odcinku między ul. Parkową i Mostową z przystosowaniem na potrzeby wypoczynku turystów i miejscowej ludności,
- rozwój urządzeń turystyczno – wypoczynkowych na terenie lasów przewidzianych do zagospodarowania komunalnego w rejonie wsi Grudki,
- rozwój urządzeń usługowo – turystycznych w Białowieży na terenach: Stacja Towarowa / Pałacowa, na obszarze po zachodniej stronie Zastawa – Krzyże (na obszarze zawartym między skansenem i dróżnicówką – przy jednoczesnym zabezpieczeniu potrzeb terenowych dla właściwego funkcjonowania skansenu), na obszarze po zachodniej stronie Parku Pałacowego oraz we wsi Budy.
- Rozwój obiektów sanatoryjno – leczniczych w rejonie Domu Pomocy Społecznej,
- Wyznaczenie ścieżek rowerowych i dydaktycznych oraz szlaków turystycznych,
- Złżećca się przystosowanie zbiorników wodnych położonych w Parku Pałacowym dla potrzeb rekreacji a rzekę Narewkę do zagospodarowania jako szlaku turystyki wodnej o funkcji edukacyjnej,
- odtworzenie i zagospodarowanie na potrzeby turystyki kolejki leśnej Hajnówka – Grudki,
- rozwój urządzeń turystyczno – wypoczynkowych na terenach położonych między wsią Podolany II i Stacją Towarową,
- wykorzystanie i propagowanie wartości historyczno – kulturowych, w tym zabytków wymienionych w pkt. 2.2 I części „studium”
- dopuszcza się użytkowanie wolnych siedlisk na potrzeby budownictwa letniskowego.

2.5. Kierunki i zadania rozwoju komunikacji

Gmina Białowieża obsługana będzie siecią dróg i komunikacją autobusową.

2.5.1. Sieć drogowa

2.5.1.1. Droga wojewódzka Nr 689

- 1) Przepustowość drogi i prognoza ruchu przedstawiają się następująco:
 - przepustowość drogi o szerokości jezdni 5 m. przy poziomie swobody ruchu D wynosi ok. 600 P/h,
 - prognoza ruchu na podstawie pomiarów ruchu w 1995 r. :

	1995	2000	2005	2010	2015
Hajnówka – granica państwa	900	1200	1500	1800	2100
- 2) Z porównania przepustowości drogi z prognoza ruchu w 2015 r. wynoszącą 200 P/h $/0,095 \times 2100 = 200/$ wynika, że istniejący przekrój drogi ma duże rezerwy przepustowości.
- 3) Parametry techniczne i użytkowe drogi przyjmować zgodnie z obowiązującymi przepisami, obecnie rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43, poz.430).
- 4) Należy liczyć się z potrzebą poszerzenia drogi Nr 689 klasy G do szerokości 25 m. w liniach rozgraniczających.
- 5) W celu stworzenia bezpiecznych warunków ruchu lokalnego, tranzytowego turystycznego i do planowanego przejścia granicznego w Białowieży, przewiduje się poszerzenie jezdni do 6 m. lub 7 m.
- 6) Zgodnie z art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, zmienionej art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U Nr 106, poz. 668) obiekty budowlane przy drogach publicznych powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni drogi wojewódzkiej co najmniej :
 - na terenie zabudowy miast i wsi 8 m.,
 - poza terenami zabudowy 20 m.,
- 7) Na etapie modernizacji drogi trzeba będzie opracować ocenę oddziaływania drogi na środowisko, z uwzględnieniem właściwej prognozy ruchu, z równoczesnym ustaleniem zasad i warunków realizacji zabudowy wymagającej ochrony w jej otoczeniu oraz ochrony istniejącej zwartej zabudowy przed uciążliwościami ruchu.
- 8) Uwzględnić właściwe parametry drogi w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego łącznie z warunkami

zagospodarowania ich obrzeży, wynikających z oceny oddziaływania drogi na środowisko.

- 9) Wprowadzić urządzenia zabezpieczające w miejscach największych możliwości powstawania kolizji na drodze z ruchem lokalnym i pieszym.
- 10) Wykonać zabezpieczenia istniejącej i projektowanej zabudowy przed uciążliwościami ruchu samochodowego w miejscach wskazanych w ocenie oddziaływania drogi na środowisko.
- 11) Minimalizować ilość nowych włączeń ulic i zjazdów, zwłaszcza z lewoskrętami z wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów budowlanych i uzgodnić je z zarządcą drogi.

2.5.1.2. Drogi powiatowe.

- 1) Zgodnie z art. 6a ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych zmienionej art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej – w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668) „do dróg powiatowych zalicza się drogi inne niż określone w art. 5 ust. 1 i art. 6 ust. 1, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą”.
Na podstawie w/w ustalenia w celu stworzenia drogowego połączenia Białowieży z Narewką postuluje się zaliczyć do dróg publicznych (powiatowych) „Drogę Narewowską”
- 2) Sprawne powiązania zewnętrzne gminy będą realizować poza drogą wojewódzką drogami powiatowymi i „Drogą Narewowską”.
- 3) Parametry techniczne i użytkowe dróg przyjmować zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43, poz. 430).
- 4) Zgodnie z art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, zmienionej art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. przytoczonej w punkcie 2.5.1.2.1) „kierunków rozwoju”, obiekty budowlane przy drogach publicznych powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni drogi powiatowej co najmniej:
 - na terenie zabudowy miast i wsi 8 m
 - poza terenem zabudowy 20 m.
- 5) Na etapie modernizacji drogi należy wykonać ocenę oddziaływania drogi na środowisko, z równoczesnym ustaleniem zasad i warunków realizacji zabudowy szczególnie wymagającej ochrony w jej otoczeniu oraz ochrony istniejącej zwartej zabudowy przed uciążliwościami ruchu.
- 6) Uwzględnienia właściwych parametrów dróg w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego łącznie z warunkami

zagospodarowania ich obrzeży, wynikających z oceny oddziaływania drogi na środowisko.

- 7) Można przypuszczać, że ulegnie zmianie numeracja dróg powiatowych i gminnych na mocy art. 10 lit. c ust. 5 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych zmienionej art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. przytoczonych w punkcie 2.5.1.2.1) „kierunków rozwoju” który brzmi: „Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia sposób numeracji oraz zakres, treść i sposób prowadzenia ewidencji dróg i obiektów mostowych”.

2.5.1.3. Drogi gminne

- 1) Struktura funkcjonalno – techniczna i przestrzenna dróg gminnych określona w punkcie 5.1.1.3) „uwarunkowań studium” może ulec istotnym zmianom w przypadku zaistnienia okoliczności określonych w punkcie 5.1.5. „uwarunkowań studium” po zaliczeniu wymienionych ulic i innych ulic bez nazwy w Białowieży do dróg gminnych oraz zaliczeniu do dróg publicznych drogi „Zwierzynieckiej” w celu stworzenia dogodnego połączenia wsi Budy i Czerlonki z Narewką, względnie uznania jej za drogę główną łączącą siedziby gminy tj. Białowieżę z Narewką.
- 2) Wewnętrzne potrzeby transportowe gminy realizowane będą drogą wojewódzką, planowaną i istniejącymi drogami powiatowymi oraz planowaną i istniejącymi drogami gminnymi.
- 3) Parametry techniczne i użytkowe dróg gminnych należy przyjmować zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43, poz. 430).
- 4) Bieżące remonty i modernizację dróg należy wykorzystać z uwzględnieniem priorytetów dla:
 - odcinków dróg obsługujących największą liczbę mieszkańców i obszary o największej w skali gminy aktywności gospodarczej,
 - odcinków o największych zagrożeniach funkcjonowania ruchu, mogących wywołać zakłócenie życia społeczno – gospodarczego części sieci osadniczej.
- 5) Numeracja i ilość dróg gminnych może ulec zmianom z przyczyn określonych w punktach 2.5.1.2.1) i 2.5.1.3.1) „kierunków studium”.

2.5.2. Przejście graniczne drogowe.

Zgodnie z projektem studium zagospodarowania przestrzennego byłego województwa białostockiego w Białowieży w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 689 przewiduje się przejście graniczne o ograniczonym ruchu.

2.5.3. Techniczne zaplecze motoryzacji.

- 1) Dla poszczególnych programów zagospodarowania zaleca się przyjmować:
- a) wskaźniki miejsc postojowych przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela nr 62

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka odniesienia	Ilość miejsc postojowych
1	2	3	4
1.	Administracja	1000 m ² p.u.	8 – 24
2.	Handel	1000 m ² p.u.	7 – 20
3.	Zakłady pracy	100 zatrudnionych	8 – 14
4.	Restauracja	100 miejsc konsumpcyjnych	12 - 20
5.	Cerkiew i Kościół	100 uczestników mszy	10

- b) stacje paliw zaleca się przyjmować wg zasady, że 1 stacja paliw o $4 \div 6$ dystrybutorach może obsłużyć $5000 \div 6000$ samochodów,
- c) miejsca obsługi samochodów zaleca się programować wg następujących wskaźników:
- 1 st. / $300 \div 400$ samochodów,
1 st. / $300 \div 400$ m² powierzchni stacji.
- 2) Przy wzroście wskaźnika motoryzacji do 340 w roku 2005 i 400 w roku 2010 należy sukcesywnie dążyć do zaspokojenia potrzeb w zakresie technicznego zaplecza motoryzacji jak przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 63

Lp.	Wyszczególnienie	Lata	
		2005	2010
1.	Wskaźnik motoryzacji	340	400
2.	Ludność w gminie	3100	3100
	a) w Białowieży	2345	2475
	b) w gminie bez Białowieży	655	625
3.	Parkingi krótkiego postoju	82	101
4.	Ilość samochodów osobowych	1054	1240
5.	Ilość pojazdów	1317	1459
6.	Niezbędna ilość stacji paliw	1	1
7.	Niezbędna ilość zakładów naprawy samochodów	$3 \div 4$	$4 \div 5$

Dane przedstawione w powyższej tabeli w punktach 2a 7 według własnych obliczeń.

2.5.4. Kolej

Zawieszenie kursowania pociągów na linii (Lewki – Hajnówka) – Nieznany Bór – Białowieża nastąpiło z uwagi na zły stan torów oraz deficytowość przewozów. Z wiadomości uzyskanych z Zakładu Infrastruktury Kolejowej w Siedlcach linia ta kwalifikuje się do naprawy głównej tzn. wymiany szyn, podkładów i podsypki na całej długości. Oprócz robót torowych należy wykonać remonty mostów. Obecny stan finansowy PKP uniemożliwia wykonanie tych robót.

Oprócz poprawy stanu technicznego ważnym elementem jest pozyskanie środków od organów samorządowych na finansowanie przewozów pasażerskich.

Uwzględniając powyższą sytuację przedmiotowa linia kolejowa mogłaby aktualnie funkcjonować w formie ścieżki rowerowej.

2.5.5. Komunikacja autobusowa.

Przy przyjętym w projekcie studium zagospodarowania przestrzennego byłego województwa białostockiego, standardzie dostępności 2 km do przystanku stworzyć warunki do obsługi wsi Podolany.

Zapewnienie właściwego standardu obsługi podróżnych wymagać będzie:

- a) utrzymania we właściwym stanie technicznym dróg, po których kursują autobusy,
- b) sukcesywnej wymiany starych autobusów na nowoczesne, bardziej funkcjonalne z dostosowaniem dla ludzi niepełnosprawnych i mniej uciążliwych dla środowiska,
- c) obniżenia przez Przedsiębiorstwo PKS kosztów funkcjonowania, a w efekcie do obniżenia usług transportowych.

2.5.6. Ścieżki rowerowe.

Wyznaczenie ścieżek rowerowych przewiduje się w ciągu szlaków pieszych: zielonego (Hajnówka – Nieznany Bór) – Zwierzyniec parking – Krzyże – Białowieża, niebieskiego Białowieża – Pogorzelce – Stara Białowieża – Teremiski – Budy – Zwierzyniec parking – Czerlonka, żółtego Białowieża – Krzyże – Rezerwat Pokazowy Zwierząt – Stara Białowieża – Teremiski – Budy – Świnoroje – Narewka i Białowieża – Krzyże – Rezerwat Pokazowy Zwierząt – Stara Białowieża – w ciągu Drogi Narewckowskiej - Narewka i Białowieża – Podolany /Jagiellonka/ - Grudki – Białowieża.

2.6. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury technicznej.

2.6.1. Zaopatrzenie w wodę.

2.6.1.1. Prognoza zapotrzebowania w wody.

Do obliczenia zapotrzebowania wody przyjęto wskaźnik zapotrzebowania wody:

- na cele bytowo – gospodarcze mieszkańców w 2010 r.
- 150 dm³/dM przy 100 % korzystających z wodociągu przy wskaźniku nierównomierności dobowej $N_d = 1,3$ i godzinowej $N_g = 2,5$,
- dla zakładów użyteczności publicznej 15 dm³/M/d przy $N_d = 1,1$ i $N_g = 2,5$,
- na cele drobnego przemysłu 10 % zapotrzebowania na cele bytowo – gospodarcze przy $N_d = 1,15$,
- dla zwierząt gospodarskich 10 % zapotrzebowania na cele bytowo – gospodarcze przy $N_d = 1,2$ i $N_g = 3,0$,
- na własne potrzeby wodociągu 15 % średniego zapotrzebowania,
- p.poż – 10 dm³/sek 1 pożar zgodnie z polską normą PN – B – 02864.

Ilość mieszkańców we wsiach podłączonych i planowanych do podłączenia do wodociągu Białowieża w okresie kierunkowym przyjmuje się 2740 osób. Ogólne zapotrzebowanie wody z wodociągu Białowieża.

Tabela nr 64

Wyszczególnienie		Qdśr m ³ /d	Qd max m ³ /d	Q dśr m ³ /h	Qh max m ³ /h
cele bytowo – gospodarcze mieszkańców		411	534,3	17,1	55,7
zakłady użyteczności publicznej		41,1	45,2	1,7	4,7
drobny przemysł		41,1	47,3	1,7	2,0
zwierzęta gospodarskie		41,1	49,3	1,7	6,2
razem		534,3	676,1	22,2	68,6
		80,1	80,1	3,3	3,3
potrzeby własne wodociągu	ogółem	614,4	756,2	25,5	71,9

Zatwierdzone zasoby ujęcia wodociągu w Białowieży w wielkości 135 m³/h pozwalają pokryć kierunkowe zapotrzebowanie wody w godzinach maksymalnych rozbiórów oraz zabezpieczyć wodę do celów przeciwpożarowych.

2.6.1.2. Kierunki, działania i zadania w zakresie zaopatrzenia w wodę.

- a) Zapewnienie ciągłej dostawy wody o jakości zgodnej z obowiązującymi normami sanitarnymi w ilości pokrywającej pełne potrzeby odbiorców i przeciwpożarowe poprzez:
 - 1) utrzymanie w należyтым stanie technicznym z ewentualną modernizacją i rozbudową komunalnego ujęcia i stacji uzdatniania w Białowieży oraz zakładowych ujęć wody Nadleśnictwa Białowieża w Gruszkach i Czerlonce,
 - 2) wykonanie studni awaryjnych dla wodociągu zakładowego w Gruszkach i Czerlonce,
 - 3) przestrzeganie zakazów obowiązujących w obszarze strefy ochrony pośredniej ujęcia wody w Teremiskach podanych w punkcie 6.1.5. „Uwarunkowań” w okresie eksploatacji tego ujęcia,
 - 4) zwiększenie pewności i sprawności dystrybucji wody oraz zmniejszenie ilości sytuacji awaryjnych w wyniku diagnozowania stanu technicznego sieci wodociągowej i wymiany niesprawnej armatury oraz odcinków sieci o dużej awaryjności, które są przyczyną przerw w dostawie wody, jej ubytków, okresowego pogorszenia jakości i strat ekonomicznych,
 - 5) rozwój sieci wodociągowej w gminie z wykorzystaniem istniejących wodociągów:
 - w miejscowości Białowieża w zakresie umożliwiającym podłączenie do niej całej zwartej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej istniejącej i projektowanej oraz w miarę zgłaszanych potrzeb zabudowy rozproszonej,
 - podłączenie do wodociągu Białowieża wsi Teremiski, z wyłączeniem z eksploatacji ujęcia i stacji wodociągowej w tej wsi, poprzez przedłużenie sieci wodociągowej ze wsi Pogorzelce, oraz wsi Budy poprzez przedłużenie sieci wodociągowej ze wsi Teremiski,
 - w miarę zgłaszanych potrzeb do gospodarstw kolonijnych,
 - na potrzeby potencjalnego rozwoju poszczególnych miejscowości i turystyki.
 - 6) Utrzymanie w należyтым stanie technicznym z możliwością sprawnego uruchomienia eksploatacyjnego dla ewentualnych potrzeb obrony cywilnej istniejących zakładowych studni głębinowych określonych w punkcie 6.1.7. „Uwarunkowań”. Likwidację studni każdorazowo należy uzgodnić z punktu widzenia ewentualnych potrzeb obrony cywilnej z organem do spraw obrony cywilnej.

2.6.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków sanitarnych.

- 1) W gminie przyjmuje się rozdzielczy system kanalizacji tj. niezależny system kanalizacji sanitarnej do odprowadzania ścieków bytowo –

gospodarczych i produkcyjnych do oczyszczalni ścieków i oddzielny dla kanalizacji deszczowej z urządzeniami podczyszczającymi do odprowadzenia wód opadowych z terenów zabudowanych.

- 2) Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości gminnej Białowieża powinna być prowadzona w zakresie umożliwiającym podłączenie do niej całej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej istniejącej i projektowanej.
- 3) Wszystkie ścieki sanitarne i poprodukcyjne zebrane z terenu Białowieży kanalizacją sanitarną winny być skierowane na oczyszczalnię ścieków utrzymywaną w należytym stanie technicznym i właściwie eksploatowaną. Z chwilą zbliżenia się ilości dopływających ścieków do przepustowości oczyszczalni dokonać jej rozbudowy.
- 4) Porządkowanie gospodarki ściekowej w pozostałych miejscowościach gminy przedstawia się w dwóch wariantach, a wybór wariantów do realizacji powinien być poprzedzany szczególną analizą techniczno – ekonomiczną.

a) Wariant I zakłada:

- budowę kanalizacji sanitarnej w poszczególnych wsiach o zwartej zabudowie i odprowadzenie ścieków w układzie grawitacyjno – pompowym do oczyszczalni w Białowieży z realizacją w następującej kolejności: Pogorzelce, Teremiski, Budy i Grudki.
- budowę kanalizacji sanitarnej i kontenerowej oczyszczalni ścieków dla miejscowości Czerlonka.

b) Wariant II zakłada:

- budowę kanalizacji sanitarnej w osadzie Grudki i odprowadzenie ścieków za pomocą ewentualnych przepompowni do kanalizacji sanitarnej w Białowieży,
- budowę kanalizacji sanitarnej i kontenerowych oczyszczalni ścieków w poszczególnych miejscowościach: Pogorzelce, Teremiski, Budy i Czerlonka.

- 5) Podjęcie decyzji co do budowy kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w danej wsi wymagać będzie każdorazowo:
 - sondażu wśród mieszkańców co do chęci i możliwości partycypacji w kosztach inwestycji,
 - rozeznania możliwości uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego, wykorzystując położenie gminy w obszarach chronionych,
 - wyznaczenie lokalizacji oczyszczalni ścieków w trybie planowania przestrzennego – wskazane w części graficznej studium propozycje mają charakter orientacyjny.
- 6) Na obszarach zabudowy rozproszonej, w której nieracjonalna jest budowa scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej, przewiduje się preferowanie indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków w budownictwie mieszkaniowym, a dla ewentualnych zakładów

usługowych i produkcyjnych lokalnych kontenerowych oczyszczalni ścieków. Należy dążyć do eliminowania odprowadzania ścieków do zbiorników bezodpływowych, gdyż jest to rozwiązanie uciążliwe dla użytkowników i nie zapewnia ochrony środowiska, zwłaszcza wód gruntowych. Zbiorniki szczelne należy traktować jako rozwiązanie przejściowe, na terenach jeszcze nieuzbrojonych, ale przewidzianych do objęcia kanalizacją zbiorczą.

- 7) Wywóz ścieków z urządzeń lokalnych, których ilość będzie maleć w miarę porządkowania gospodarki ściekowej w gminie, w dalszym ciągu przewiduje się do punktu zlewnego przy oczyszczalni ścieków w Białowieży.
- 8) W długofalowym procesie porządkowania gospodarki ściekowej w gminie, szybki postęp techniczny w dziedzinie oczyszczania ścieków może zaowocować rozwiązaniami dziś nieprzewidywalnymi, a pozwalającymi oczyścić ścieki znacznie mniejszymi nakładami finansowymi, niż jest to możliwe przy obecnie znanych technologiach.

2.6.3. Gospodarka odpadami stałymi.

- 1) Do stworzenia systemu gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych w sposób racjonalny, gwarantujący ochronę środowiska i maksymalne wykorzystanie składników użytkowych, odpowiadających nowym przepisom prawnym, uwzględniających wymogi Unii Europejskiej, konieczne będzie:
 - a) prowadzenie prawidłowej eksploatacji gminnego wysypiska odpadów stałych,
 - b) wzmożenie działań władz gminnych odnośnie przyspieszenia realizacji zakładu utylizacji odpadów w Hajnówce dla gmin tworzących Związek Gmin Puszczy Białowieskiej, partycypacji w jego budowie i po zrealizowaniu korzystanie z tego zakładu na zasadach ustalonych w dokumentacji projektowej,
 - c) wprowadzenie obowiązku zorganizowanego wywozu odpadów stałych ze wszystkich terenów o zwartej zabudowie poprzez wyposażenie gospodarstw w pojemniki albo worki lub ustawienie we wsiach kontenerów na odpady stałe.
 - d) opracowanie specjalistycznego projektu techniczno – organizacyjnego systemu gospodarki odpadami i wprowadzenie go w życie,
 - e) przygotowanie organizacyjne systemu selektywnej zbiórki odpadów, z wydzieleniem surowców wtórnych i odpadów niebezpiecznych, poprzedzone wśród mieszkańców kampania promocyjną tego systemu,
 - f) wprowadzenie w gminie selektywnej zbiórki odpadów, uwzględniając w pierwszej kolejności miejscowość gminną Białowieża,

- g) wybranie przedsiębiorstwa zajmującego się obsługą selektywnej zbiórki odpadów z ustaleniem zadań jakie będą do niego należały,
 - h) prowadzenie w sposób ciągły pracy ze społeczeństwem, szczególnie z dziećmi i młodzieżą, w zakresie propagowanego systemu zbiórki odpadów stałych,
 - i) tworzenie warunków i zachęt do rozwoju lokalnego przetwarzania surowców wtórnych.
- 2) Specjalistyczny projekt techniczno – organizacyjny systemu usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych, wykonany na zlecenie gminy powinien w szczególności określić:
- mankamenty funkcjonowania dotychczasowego systemu i wstępne opinie mieszkańców co do kierunków jego zmian,
 - prognozę co do ilości i składu odpadów w tym ilości i rodzaju odpadów do recyklingu,
 - określenie systemu zbiórki odpadów w miejscu wytwarzania tj. :
 - rozwiązanie wielopojemnikowe, w których ilość pojemników uzależniona jest od ilości zbieranych asortymentów surowców wtórnych (makulatura, metal, szkło, tworzywa sztuczne, tekstylia) oraz odpadów do unieszkodliwiania przez przedsiębiorstwa specjalistyczne i odpadów, których nie można wykorzystać gospodarczo,
 - rozwiązanie dwupojemnikowe – surowce wtórne i odpady do unieszkodliwiania w jednym, pojemniku z późniejszą segregacją w zbiornicy odpadów i w drugim pojemniku do wywieżenia na składowisko odpadów,
 - celowość ekonomiczną i techniczną bezpośredniego odbioru selekcyjonowanych odpadów w miejscu wytwarzania, transportu surowców wtórnych do zbiornicy odpadów, a odpadów których nie można wykorzystać gospodarczo, na składowisko gminne, albo zastosowanie kontenerów we wsiach z okresowo transportowanymi odpadami (w większych ilościach) do zbiornicy odpadów lub na składowisko w zależności od ich rodzaju,
 - w przypadku wariantu z kontenerami ich lokalizację z uwzględnieniem: maksymalnej dostępności, w ruchliwych punktach - obok szkół, zakładów usługowych, handlowych itp.,
 - określenie ilości i lokalizację zbiornic odpadów z wykorzystaniem, tam gdzie jest to możliwe i racjonalne niezagospodarowanych terenów usługowych rolnictwa, bądź wyznaczenie nowych w planie miejscowym,
 - określenie niezbędnego wyposażenia zbiornic odpadów,
 - określenie warunków techniczno – ekonomicznych do ewentualnego lokalnego przetwarzania surowców wtórnych oraz zachęt do rozwoju tego typu działalności,

- koszty przedsięwzięcia, sposób jego finansowania z uwzględnieniem środków pozyskiwanych z zewnątrz i efektywności użytkowej,
- harmonogram realizacji przedsięwzięcia z uwzględnieniem etapowania i rozwiązań przejściowych.

3) System selektywnej zbiórki odpadów stałych.

Przygotowanie organizacyjne systemu selektywnej zbiórki odpadów wymagać będzie podjęcia przez samorząd gminy uchwały o wprowadzeniu tego systemu i uchwalenia „Regulaminu gospodarki odpadami”, który przede wszystkim powinien określić:

- rodzaj pojemników jakie powinny być stosowane w systemie,
- miejsca lokalizacji pojemników,
- asortymenty surowców wtórnych oraz odpadów do unieszkodliwiania jakie powinny być selektywnie odzyskiwane,
- sposób usuwania odpadów wielkogabarytowych (czy mieszkańcy we własnym zakresie wywożą do zbiornic odpadów, czy następuje zbiórka odpadów wystawionych przed posesję w określonych dniach),
- graniczną częstotliwość wywozu pojemników z odpadami,
- co należy zrobić z odpadami niezagospodarowanymi,
- zadania i odpowiedzialność przedsiębiorstw obsługujących system,
- opłaty za wywóz i utylizację odpadów z uwzględnieniem zachęt do selektywnej zbiórki odpadów,
- obowiązki mieszkańców, administracji i budynków mieszkalnych i innych podmiotów gospodarczych objętych systemem,
- sankcje, administracyjne i ekonomiczne w przypadku niewłaściwego wypełniania zadań przez uczestników selektywnej zbiórki odpadów,

4) Zadania przedsiębiorstwa zajmującego się obsługą systemu gospodarki odpadami w gminie:

- współudział w organizowaniu systemu,
- zawieranie umów z mieszkańcami, zobowiązujących do selektywnego zbierania i odstawiania odpadów,
- rozstawianie pojemników do selektywnej zbiórki odpadów – zgodnie z regulaminem,
- dostarczanie mieszkańcom worków do selektywnej zbiórki,
- systematyczne odbieranie worków z zebranymi odpadami w cyklach określonych w zawartych umowach,
- systematyczna wymiana pojemników z zebranymi odpadami na puste,
- ewidencjonowanie odbieranych worków i pojemników z wyselekcjonowanymi surowcami wtórnymi i odpadami do unieszkodliwiania,
- wystawianie mieszkańcom rachunków za wywóz i utylizację odpadów, jeśli koszty nie są wliczone w cenę worka lub podatek,
- segregowanie surowców wtórnych oraz odpadów do unieszkodliwiania na poszczególne odmiany,

- wywóz zebranych surowców wtórnych i odpadów do zakładów przetwarzających surowce wtórne bądź na wysypisko,
- nadzorowanie i kontrolowanie prawidłowości selektywnego gromadzenia odpadów przez mieszkańców,
- obsługa rejonowych zbiorników odpadów,
- zgłaszanie w gminie wniosków o ewentualne sankcje wobec mieszkańców, którzy nie przestrzegają regulaminu gospodarki odpadami,
- okresowe konserwacje i czyszczenie pojemników we własnym zakresie, bądź przez przedsiębiorstwa usługowe,
- zabezpieczenie składowanych odpadów przed zamoczeniem, spalaniem, zabrudzeniem, a surowców wtórnych dodatkowo przed kradzieżą,
- poszukiwanie odbiorców surowców wtórnych oraz zakładów utylizujących pozostałe odpady,
- zgniatanie i belowanie surowców wtórnych i pozostałych odpadów przeznaczonych do dłuższego transportu,
- zawieranie umów z odbiorcami na dostawę surowców wtórnych i utylizację pozostałych odpadów,
- ewentualne prowadzenie procesów uzdatniających i przetwarzających odpady – surowce wtórne,
- ewentualna eksploatacja gminnego składowiska,

2.6.4. Elektoenergetyka.

- 1) Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania gminy oraz dostarczenie energii w normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym w sposób ciągły wymagać będzie:
 - w Białowieży:
 - budowy 3 stacji transformatorowych typu miejskiego oraz 1 stacji transformatorowej słupowej,
 - budowy linii SN 15 kv kablowych do zasilania w/w stacji miejskich oraz zamknięcia pierścienia na napięciu SN 15 kv w Białowieży,
 - budowy linii SN 15 kv napowietrznej do zasilania projektowanej stacji transformatorowej słupowej,
 - na terenie gminy Białowieża:
 - budowy 8 – miu. stacji transformatorowych słupowych we wsiach Teremiski, Budy, Czerlonka i Pogorzałki,
 - budowy linii SN 15 kv napowietrznych zasilających w/w stacje,
 - budowy linii nn z w/w stacji wg potrzeb.

Zestawienie prac w zakresie elektroenergetycznych zakładanych przez ZEB S.A. w latach 1999 – 2005 przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 65

Lp.	Wieś	Stacje transformatorowe			Linie elektr. proj.	
		do demontażu	do wymiany	projekt.	SN	NN
1.	Teremiski I i II	1	1	3	+	+
2.	Budy	1	1	2	+	+
3.	Czerlonka	-	-	2	+	+
4.	Pogorzałki	-	1	-	+	+
5.	Białowieża	-	-	4	+	+
ogółem		2	3	11	-	-

2) zmniejszenie uciążliwości urządzeń systemu elektroenergetycznego dla otoczenia wymagać będzie w szczególności:

- budowy urządzeń elektroenergetyki w sposób niekolizyjny z długofalowym rozwojem osadnictwa oraz chronionymi elementami środowiska przyrodniczego,
- preferowanie rozwiązań technicznych powodujących zmniejszenie zajętości terenu przez urządzenia elektroenergetyczne,
- zastosowanie linii zabudowy zgodnych z obowiązującymi przepisami od urządzeń elektroenergetycznych istniejących i projektowanych,
- przebudowy napowietrznej linii SN 15 kV na kablową stanowiącą drugostronne zasilanie oczyszczalni ścieków w Białowieży.

2.6.5. Ciepłownictwo.

Podstawowe kierunki rozwoju ciepłownictwa w gminie to:

- sukcesywne zwiększanie udziałów proekologicznych nośników energetycznych dla zmniejszenia zanieczyszczeń środowiska takich jak: gaz, olej opałowy i energia elektryczna,
- wprowadzenie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych dla nośników energetycznych zwiększających efektywność ich wykorzystania oraz ułatwiających obsługę i zmniejszających w efekcie koszty eksploatacji. Dotyczy to instalacji wewnętrznych grzewczych, a w szczególności sprawności kotłów energetycznych i różnych rodzajów instalacji grzewczych a także stopnia automatyzacji obsługi oraz sprawności dostaw nośników energetycznych,
- zmniejszenie strat ciepłych konstrukcjach nowych budynków i poprzez modernizację starych o złych warunkach termoizolacyjnych,

Główne zadania w zakresie rozwoju ciepłownictwa to:

- kontrola i restrykcja w stosunku do emiterów największych ponadnormatywnych zanieczyszczeń energetycznych,
- propagowanie stosowania dociepleń budynków istniejących i projektowanych,
- propagowanie najnowszych osiągnięć techniki ciepłowniczej w zakresie instalacji wewnętrznych dla gazu, oleju opałowego itp.,
- propagowanie i ewentualna realizacja proekologicznych rozwiązań ciepłowniczych niekonwencjonalnych (np. baterie słoneczne),
- rozwój ciepłownictwa w oparciu o system gazowniczy.

W miarę rozwoju systemu gazowniczego w pierwszej kolejności modernizacją instalacji ciepłowniczych należy obejmować obiekty i urządzenia komunalne o stosunkowo znacznym zużyciu ciepła jak szkoły, ośrodki zdrowia, obiekty kultury i inne obiekty o charakterze produkcyjnym itp.

2.6.6 Gazownictwo.

Zapewnienie dostaw gazu ziemnego mieszkańcom gminy jest podstawową przesłanką rozwoju systemu.

Studium programowe gazyfikacji gminy Białowieża wykonane przez GAZOPROJEKT Wrocław 1990 r., Studium programowe możliwości rozwoju gazyfikacji województwa białostockiego wykonane przez GAZOPROJEKT Wrocław w 1996 r. oraz Koncepcja programowa gazyfikacji miasta Hajnówka wykonana przez GAZOPROJEKT Wrocław w 1996 r. – zakładają, że gmina Białowieża będzie zasilana w gaz z gazociągu wysokiego ciśnienia Łapy – Bielsk Podlaski – Hajnówka poprzez stację redukcyjno – pomiarową I° zlokalizowaną w zachodniej części m. Hajnówka, z sieci gazowej średniego ciśnienia położonej we wschodniej części miasta Hajnówka. Przewiduje się gazociąg zasilający gm. Białowieża o średnicy D 180 mm i dł ~ 22 km. Koncepcja programowa gazyfikacji miasta Hajnówka zakłada, że gm. Białowieża będzie miała pobór szczytowy: systemowy 1,18 tys. m³/h i miejscowy 1,76 tys m³/h i jest uwzględnione w projektowaniu wielkości stacji redukcyjno – pomiarowej I° oraz sieci wysokiego i średniego ciśnienia miasta Hajnówka.

Specyficzna topografia gminy wymusza budowę także gazociągów przesyłowych średniego ciśnienia między poszczególnymi wsiami tzn. między wsiami: Budy i Teremiski, Teremiski – Pogorzelce, Pogorzelce – Zastawa.

Rozprowadzenie gazu na terenie gminy będzie odbywało się również przy pomocy gazociągów średniego ciśnienia. Trasy zakładanych gazociągów pokazano na rysunku studium.

Opracowywana jest obecnie przez Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego w Białymstoku koncepcja gazyfikacji powiatu Hajnowka. Jak

wynika z materiałów dostępnych na tym etapie projektowania - kierunek i sposób zaopatrzenia w gaz mieszkańców gminy Białowieża nie ulegnie zmianie w stosunku do wcześniejszych opracowań.

Do obsługi odbiorców gazu oraz konserwacji, remontów i napraw awaryjnych obiektów gazowniczych przewiduje się budowę obiektów zaplecza technicznego w Hajnówce. Będzie ona obsługiwała również mieszkańców gminy Białowieża w tym zakresie.

2.6.7. Telekomunikacja.

Dostosowanie systemu telekomunikacyjnego do potrzeb wynikających z rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy oraz podniesienia standardu usług telekomunikacyjnych wymagać będzie:

- utrzymania sprawnego funkcjonowania istniejących urządzeń telekomunikacyjnych wymienionych w pkt. 6.7.1. „uwarunkowań”,
- zakończenia rozbudowy i modernizacji linii rozdzielczych na terenie gminy wymienionych w pkt. 6.7.2. „uwarunkowań”
- budowy linii abonenckich według potrzeb,
- uruchomienia stacji przekaźnikowej telefonii komórkowej ERA PLUS – GSM w Białowieży,

2.7. Obrona cywilna i ochrona przeciwpożarowa

W gospodarce przestrzennej gminy należy stosować następujące zasady służące zabezpieczaniu potrzeb obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej:

2.7.1. Obrona cywilna.

- a) W rejonach budownictwa wielorodzinnego należy przewidywać rezerwę terenów pod budowlę ochronne (schrony, ukrycia, szczeliny),
- b) W budynkach przemysłowych, usługowych, użyteczności publicznej, mieszkalno – usługowych i mieszkalnych – należy na etapie sporządzania planów realizacyjnych przewidzieć schrony i ukrycia,
- c) W rejonach budownictwa jednorodzinnego należy przewidywać ukrycia typu II wykonane w budynkach przez mieszkańców we własnym zakresie w okresie podwyższonej gotowości obronnej Państwa,
- d) Bez względu na typ zabudowy zarezerwować należy tereny pod budowlę awaryjnych studni wody pitnej (7,5 l na osobę / dobę). Odległość studni od budynków mieszkalnych lub zgrupowań ludności powinna wynosić najwyżej 800 m.,

- e) Istniejące studnie powinny być zabezpieczone przed likwidacją i przystosowane do sprawnego uruchomienia i eksploatacji w sytuacjach kryzysowych,
- f) Oświetlenia zewnętrzne (ulice, zakłady pracy) należy przystosować do zaciemnienia i wygaszenia,
- g) Należy uwzględnić system alarmowania i powiadamiania mieszkańców w wypadku zagrożeń poprzez syreny alarmowe przyjmując promień słyszalności syreny do 300 m.,
- h) Układ projektowanych i modernizowanych dróg i ulic powinien spełniać następujące warunki:
 - szerokość ulicy powinna uniemożliwić ewentualne zagruzowanie,
 - powinny być połączenia z traktami przelotowymi – zapewniające sprawną ewakuację ludności w okresie zagrożenia,
 - należy wyznaczyć trasy przejazdu dla pojazdów z toksycznymi środkami przemysłowymi,
- i) Przy opracowywaniu miejscowych planów wsi, osiedli w skali 1 : 1000 należy na przedsięwzięcia obrony cywilnej wykonać aneks do planu,
- j) Należy zachować istniejące lub projektowane obiekty obrony cywilnej nie dopuszczając do ich likwidacji,
- k) Wszelkie plany zagospodarowania przestrzennego należy przed ich uchwaleniem przez Radę gminy uzgadniać z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obronnych Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego.

2.7.2. Ochrona przeciwpożarowa.

- a) Należy zachować istniejące na terenie gminy obiekty straży pożarnej w Białowieży oraz zbiorniki przeciwpożarowe we wsiach: Białowieża, Podolany, Zastawa, Teremiski, Pogorzelce.
- b) Przy realizacji sieci wodociągowej należy przewidywać na terenach zabudowanych odpowiednią ilość hydrantów dla celów przeciwpożarowych w odległości ok. 100 m. od siebie,
- c) Przy projektowaniu i modernizacji obiektów przemysłowych i usługowych należy przewidywać drogi pożarowe – dostępne do obiektów,
- d) dla nowoprojektowanych i modernizowanych budynków mieszkalnych i innych należy przewidywać niepalne pokrycia dachów,
- e) Należy dążyć do eliminacji palnych pokryć dachów na istniejących budynkach,
- f) wszystkie budynki mieszkalne i niemieszkalne powinny posiadać instalacje odgromowe,

Przedsięwzięcia wymienione pod literami a,b,c,d, powinny być uzgadniane z Powiatową Komendą Państwowej Straży Pożarnej.

2.8. Kierunki działań i zadania władz samorządowych w celu realizacji polityki przestrzennej gminy.

Rozwój lokalny powinien być rozumiany jako kompleks pozytywnych przeobrażeń jakościowych dotyczących obszaru gminy w zakresie poziomu życia ludności tu zamieszkałej.

Szeroko pojęty rozwój gminy jest procesem złożonym, ukierunkowanym na wykorzystanie zasobów ludzkich, potencjału produkcyjnego i usługowego oraz struktur instytucjonalnych.

W celu realizacji założonej polityki przestrzennej gminy władze samorządowe powinny:

- a) być rzeczywistym gospodarzem obszaru gminy i zajmować się wszystkimi składnikami gospodarki gminy, niezależnie od charakteru własności i rozwiązań instytucjonalnych,
- b) odpowiadać za rozwój gminy, nie ograniczając się jedynie do działań doraźnych, lecz zajmować się również tworzeniem i realizacją strategii rozwoju.
- c) realizować zadania, do których jest powołana (zaspokojenie potrzeb wspólnoty gminnej), nie tylko swoimi bezpośrednimi przedsięwzięciami, lecz także za pośrednictwem działań podmiotów innych, a więc ogółu podmiotów gospodarujących na terenie gminy. Władza gminna ma za zadanie kształtować zachowania podmiotów gospodarczych pod kątem osiągania założonych celów strategii rozwoju gminy.

Zadaniem gminy służącym osiągnięciu celu jest przede wszystkim ożywienie (poprawa) gospodarki i tworzenie klimatu do lokalizacji i dobrego funkcjonowania podmiotów gospodarczych w gminie.

Realizacja zadań władz lokalnych może się odbywać poprzez:

- działania własne zmierzające do lokalizacji przedsięwzięć inwestycyjnych kapitału zewnętrznego na terenie gminy (w tych działaniach niezbędny jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, by móc oferować tereny lub obiekty pod zainwestowanie),
- stwarzanie ułatwień dla istniejących i nowo powstających firm – zwłaszcza w początkowym okresie działania podmiotów gospodarczych.

Narzędziami w realizacji polityki przestrzennej gminy są:

- a) polityka finansowa realizowana w budżecie gminy (świadome stwarzanie ulg w podatkach, zróżnicowane opłaty za korzystanie ze środowiska),
- b) współpraca z władzami regionalnymi,
- c) skuteczne funkcjonowanie instytucji wspierających biznes,
- d) programy rozwoju, w tym miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,

- e) kontrakt zawarty między gminą a organami Państwa (może być zawarta umowa między gminą a Wojewodą z udziałem podmiotów gospodarczych w sprawie pomocy gminie w rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, upiększania wsi, budowy urządzeń kulturalnych, budowy sieci transportowych, itp.).

2.9. Cele i kierunki polityki przestrzennej Państwa i województwa na obszarze gminy Białowieża oraz zadania służące ich realizacji.

2.9.1. Cele i kierunki polityki przestrzennej.

a) Ochrona i kształtowanie środowiska poprzez:

- Zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego województwa,
- Zachowanie obszarów i obiektów prawnie chronionych,
- Podniesienie statusu ochrony prawnej wybranych elementów systemu przyrodniczego województwa.
- Ochrona środowiska i warunków życia i zdrowia ludzi.
- Sukcesywne zalesianie gruntów marginalnych, zgodnie z granicami polno – leśnymi.
- Odprowadzanie do wód powierzchniowych i gruntowych ścieków sanitarnych i przemysłowych, oczyszczonych w stopniu zapewniającym utrzymanie obowiązującej klasy czystości tych wód.
- Zwiększenie udziału proekologicznych paliw w ciepłownictwie scentralizowanym i indywidualnym.
- Utrzymanie nienaruszalnych przepływów biologicznych rzek i cieków.
- Prowadzenie prawidłowej eksploatacji gminnego wysypiska odpadów stałych do czasu realizacji zakładu utylizacji odpadów w Hajnówce dla zespołu gmin "puszczańskich"
- Budowę urządzeń kanalizacyjnych we wsiach zwodociagowanych z priorytetem obszarów objętych ochroną prawną lub w bezpośrednim ich sąsiedztwie.
- Racjonalną eksploatację udokumentowanych złóż surowców mineralnych z zachowaniem wymogów określonych w przepisach prawnych.
- Sukcesywną rekultywację wyrobisk poeksploatacyjnych.

b) Ochrona dóbr kultury

- Przekształcanie i sukcesywne uzupełnianie zabudowy w strefie ochrony konserwatorskiej na warunkach i zasadach określonych przez władze konserwatorskie.
- Zapewnianie sposobów użytkowania obiektów zabytkowych gwarantujących utrzymanie ich w dobrym stanie technicznym.

c) Polityka rozwoju rolnictwa

Gmina Białowieża należy i należeć będzie do IV rejonu agrarnego – wschodniego, charakteryzującego się najniższą waloryzacją rolniczą. Uprawia się tu głównie zboże i ziemniaki, w produkcji zwierzęcej występuje chów: bydła, trzody chlewnej i owiec (gmina ma najniższą obsadę zwierząt gospodarskich w województwie).

d) Doskonalenie funkcjonowania i poprawa warunków komunikacji poprzez:

- Dostosowanie stanu technicznego dróg do zmieniających się potrzeb komunikacyjnych.
- Możliwość przejęcia w zarząd administracji samorządowej (w przypadku zmiany ustawy o drogach publicznych) dróg wojewódzkich mających wyraźny charakter lokalny o następujących numerach: 03696 i 03697.
- Utrzymanie dostępności ca 2 km do przystanków autobusowych.

e) W zakresie energetyki i telekomunikacji.

- W celu dostosowania systemu elektroenergetycznego do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania województwa, stworzenia warunków sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu, zapewnienia zaspokojenia potrzeb odbiorców w sposób ciągły – na terenie gminy zakłada się modernizację i rozbudowę sieci SN 15 kV i NN.
- W celu zapewnienia zaopatrzenia w gaz odbiorców zakłada się budowę sieci średniego ciśnienia na terenie całej gminy ze stacji redukcyjno pomiarowej I° w Hajnówce.
- Utrzymanie istniejących urządzeń ciepłowniczych oraz modernizację urządzeń w kierunku poprawy efektywności funkcjonowania i zmniejszenia uciążliwości dla środowiska poprzez zastosowanie ekologicznych paliw.
- Dostosowanie systemu telekomunikacyjnego do standardów obecnie obowiązujących poprzez budowę linii światłowodowej relacji Hajnówka – Białowieża z dostosowaniem ich centrali do nowych warunków pracy.

f) Polityka przestrzenna województwa w zakresie gospodarki wodnej, ściekowej i odpadami zakłada:

- Zwiększenie retencji wód powierzchniowych poprzez budowę zbiornika retencyjnego.
- Ochronę zasobów wód podziemnych stanowiących źródło zaopatrzenia w wodę mieszkańców.
- Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenach wiejskich, w których zakłada się zwodociągowanie 100 % wsi jako zadanie priorytetowe z uwagi na położenie gminy w obszarze chronionym Puszczy Białowieskiej.

- Rozwiązanie problemu gospodarki odpadami stałymi na terenach wiejskich jako zadanie priorytetowe z uwagi na położenie gminy w obszarze chronionym Puszczy Białowieskiej.

2.9.2. Zadania służące realizacji celów publicznych wynikających z polityki przestrzennej.

1. Zabezpieczenie w planach miejscowych warunków funkcjonowania elementów systemu przyrodniczego województwa; kompleksu leśnego Puszczy Białowieskiej stanowiącej wieloprzestrzenny element ekosystemu przyrodniczego o znaczeniu ponadregionalnym wchodzącym w skład E.S.O.CH. – będący Obszarem Chronionego Krajobrazu, Białowieskiego Parku Narodowego, doliny cieków i obniżeń terenowych.
2. Wykonanie planu ochrony Białowieskiego Parku Narodowego.
3. Podniesienie rangi ochronności prawnej Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszczy Białowieskiej.
4. Opracowanie studium wartości kulturowych Białowieży,
5. Rewaloryzacja zabudowy w strefie ochrony konserwatorskiej Białowieży, zgodnie z wymogami konserwatorskimi.
6. Rewaloryzacja zabytkowego założenia parkowego – Parku Dyrekcyjnego w Białowieży.
7. Urządzenie terenów wypoczynku codziennego i świątecznego nad projektowanym zbiornikiem wodnym w Białowieży.
8. Realizacja bazy turystycznej (baza noclegowa, gastronomia, infrastruktura techniczna) w Białowieży.
9. Organizacja na terenie gminy agroturystyki.
10. Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 689 na odcinku Hajnówka – Białowieża – granica państwa, z dostosowaniem jej do obciążenia 100 kN/oś i zmieniającego się ruchu samochodowego, w związku z planowanym otwarciem przejścia granicznego w Białowieży, oraz obsługą ruchu turystycznego.
11. Wprowadzenie do planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego zbiornika retencyjnego na rzece Narewce w Białowieży. Budowa w/w zbiornika.
12. Ustalenie stref ochronnych, ujęć wodociągów wiejskich i wprowadzenie do planu miejscowego tych stref.
13. Budowa wodociągów wiejskich we wsiach niezwodociągowanych.
14. Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Białowieży z objęciem całej zwartej zabudowy.
15. Budowa scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej w zwodociągowanych wsiach z podłączeniem do istniejącej oczyszczalni lub oczyszczalni projektowanych.

16. Porządkowanie gospodarki odpadami na terenach wiejskich poprzez wprowadzenia kontenerowych składowisk przejściowych, zadanie priorytetowe z uwagi na położenie gminy w sąsiedztwie Białowieskiego Parku Narodowego.